አጼ ምኒልክ



መ ግ ለ ጫ

ቀን፡- ሰኔ 10 ቀን 1888
ቦታ፡- ልቼ ከተማ

ጉዳዩ፡- ዳግማዊ አጼ ምኒልክ ለአስማኤል ፓሻ ስለሁለቱ አገሮች ግንኙነት የጻፉት

ዳግማዊ አጼ ምኒልክ ከግብጹ መሪ አስማኤል ፓሻ ስለተላከላቸው ልዩ ልዩ ስጦታዎች፡ በሁለቱ አገሮች መካከል ስላለው ግንኙነት፡ ወዳጅነትና ፍቅር ጥበብንና ንግድን ወደአገራቸው ለማስገባት ከአውሮፓ ነገሥታት ጋር ግንኙነት መፍጠርና ውል መዋዋል እንደሚፈልጉ፡ ነገር ግን የግብጽ ወታደሮች በደቡብ ኢትዮጵያ በኩል በመግባት በአንዳንድ ቦታዎች ጦርነት መክፈታቸው ኢትዮጵያ በግብጽ ጦር መከበባ ማናቸውም መሣሪያና የንግድ እቃዎች ወደ ኢትዮጵያ እንዳይገባና እንዳይወጣ መከልከሏ፡ ወዳጅነትን እንጅ ፀብን እነደ ማይፈልጉ በማሳወቅ እነደራሳቸው ሆኖ ማንኛውንም ነገር እንዲያስረዳና ውል እንዲዋዋል ጴጥሮስ አርኑስ የተባለ የፈረንሣይ ነጋዴ ስለመላከላቸው የተጻፈ፡

ፀሚነልዝ፡ንጉሠ፡ነገሥት

ዘኢትዮጵያ



ዓ.ግ.ማ.ጅ፡ ምኒልክ ግንሠ ነግሥት ዘኢትዮጵያ ፡ይድረስ ወዲ ከበረው ኩፍ፡ ካለው፡ኢስጣኢል ባሻ ፡የምድረ ግ.ብፅ ግንሥ፡

ካ፡ምሥር፡

የነ፡ ፡ ዓመት ከአ.በራሃ ምዕ አቡክር ጋራ ፡የሰዓዱልኝ፡ በረክት፡ ፊጉፈ ፡ሰገ፡ር፡ተነመታ ዘቲያው ፡ፊየፈረስ ኩራታ፡ ባለቀሰብ ፡ፊቀይ ፡ጋድሀ ፡ባለተሰ ብ ፡ድመሐረ ምዕ ባለቀሰብ ፡ፕመነፀር፡ ፩የሰዲታ ፡ለብስ ባለቀሰ፡ብ፡ ፩ምገግፍ፡ ፪አ ጉኖ፡ ወርቅ፡ቅብ፡ዲረሰኝ።

ዓ.ግ.ማ.ጅ፡ምዕ የነ.አሮው፡ ዲብዲቤ ፡ምላሽ፡ ያለፈው መዋቢት፡ ስድ፯ለሁ አ ዜገ ዲግሞ፡ኔት ቴፕሮስ አርኑስ የፈረገሊስ ነገ፩ ወዲ የው ሮፓ፡የሚመለስ፡ሆ ገ፡አርሱ፡ም ፫ጣ ምፀው ፩ዘ ፩ለሆነ የመንግሥትገና የገዳድገ ጉዲይ ፡ሁሉ አገኟ ደርግለኝ አዘጋርዋለሁ ፡ከርሰ ምም ዛገድ አገኤዲርስ አዘጋርዋለሁ።የተወደደው ን ፡ምሮቲግ አገኤ ደአረዲ፡ ስለሁለቱ ምዕ ሕዝብ.ዲ.ነፃነት፡ የጥቅር መገናኙኩ ውል፡አገዲ ደደ.ርግ ፡ከርሱ ምዕ አጅ ጥቂት የጥቅር ቦረከት ፡ምጣክር አገዲ ሆግ ፡ይቀበሉልኝ። ከረስ ፡ብረ ጋራ ፡ቦ ረከትና ዓ.በዲቤ ስድ ፬ለሀለሁ ፡ያሉኙ ግር፡ አለዲረሰልኝም።

አሁገም፡ መልካም ሥራትና ጥቅበ ገዳድም ፡በአገረ አገግለሁ ብዶጅ ምረ አለሁ።ዲ.ዲ.ም ከጐ ረቤ ትቹና ከየው ሮፓ ነገ ሥታት ወዳጀ.ቹ፡የቀቅር መገናኘትገ ውልገም ፡ነዲርግ አፈልጋለሁ። ይህም አሰክ ባሐር ዓር፡ዲረስ፡መ ገገዲገ ፡ከመከፈት ነው፡

የርሰም መገግሥት ምክር ስኔ ሥራ በርገ፡የሚዲዋገ ፡መለለኝ።ጐ ረቤትቹገ ሊዋጉ የመጡ ፡ፀርሰም መታዲሮች፡ በኢትዮጵያ ዲቡብ፡በፅኩል፡ተ ግሬገ ተዋጉት ፡ ዘረጩም አሳረፉም ከኒያ የተከረሉት ትጎሪገ፡ያዙተ አ፬ሸገም ጨ ሠጉገም ያዙ ት።የሸዋገ ፡መገግሥትና የጋሳገ አገር ፪ዘ፡ ዮበረ፡ አዲሱገም ሐረ ርጌገም ፡በርሰም ፡ መታዲሮች፡አቹ ፡ሠነ ፡ዛሬ ጠራ ፡ግጠግግቹገ፡ነው።፩ ቅስቶ፫ ፡ጦር በኑሮ ፡ዐግይ ፡ መጥቱ፡በጋላ አገር ታየ፡ይሉናል። ፲ሐረርጌና፡በ ዘዬላል፡የወጣው ከላይኖው ፡ጦር ጋራ ጐራ ውጌ ላይ አገዲገናኙ፡ ፡ቃጥረ ዋል ይባላል። ይህየ፡ ምሥጢር አዲዲለም ፡ጐራውጌም ሃገ ፡ዓዛት፡ነው።

እሁን ይህን ምላ እንበለው። የወታደሮችም ሥራና የመዲኔት የፍትር የሚያሳይ የዲብዲቤም ታል የተጻከለ እይመስለኛ እድግ የሚያሰረራ ነገር ነው። በዚህም እኳ ግ አዝናለሁ። ነገር ግን እርስም እኔን መ ጼድም እለ ፊብለላት አስ ሽ ሠለጣን መጥተው ዲወጉኖል አይመስለኝ። እገራ ድያስ መቶትው። እኒዜው ቦታ አሳዘነኝ እገሌ ነገር ግን ኤትዮጵ ያ በእናንተ ሮር መከበበዋን ማሳየት ይግባናል።

ዘረ ፣ ነባሕረ ኤርትራ ያሉ በርሮች በሕገድ ሙቲያሞስም ያሉ በርሮች መዲ እኖ ከጨርቅ በቀር ሌላ እገዳይ መጫ ከልክሉ ነፍጥ ባረድ የወታዴር መሳርያ ሁሉ ለመጠበቂያ የማሠገኘ ሁሉ በዕውቅ ተከለከ ለ። የግ በላውያን ሮር እገራን ሁሉ ከበዘው ጥቂት ቀይጭ አዋሽ ሲገባ ው ከኔ ጣዛት ሳይ ይህ የሆነ እገዲሆነ የፈፊጭት ሁሉ ዲረስ። ይህም ለር አ ም መሳየት ይኾገለ።

የተጠራጠርሁትም ሁሉ ለለማስረዳት ኔት ኤርኑስገ ሠለጣን ሰጥ ኚ ለድ ዬዋለው ከርስም ዘገዲ መለላመገ ሉሳቤገ ክለም ሥራዉያን በጣ ም የማለበጭገ እገዲ ያሰረዳ ም የጥቅር ትዋሪ ውለም ከርስም ጋር እገዲ መሬርስለኛ ለመገገዲ ለበራ ሳገከለከለ ቡቦጎሪ እውራዬ ያለ መሐከ ለኛው መገገጭ በማኸለ እገዲሮርለነ ። ፣ ጀ ጣ ድ ም ፊታ ሁሉ ይህ ይቅር ሳይ ባለ ከወዲ ያ የወሂመጣ ሁሉ ከዚህም የሚሄዲው ሁሉ መሄድና መ ምጣት እገዲይከለነለ ዘነ። በበራ ሁሉ በመገገዲ በወታዴሮች ም እኛ እገዳዲያገ ዘነ የኔ መለላ ም ፈቃድ ወ [redacted] ም ኖት ማሰናከያ እገ ዳያገኝ ለለዚህ አሳ ኤርኑስገ ሠለጣን ሰኚ ለድ ዬዋለው ከኔ የቀረ ጡን በጣ ም እገዲ ያሰረዳ ም ሠለጣን እለው ለለዚህ መለላም ፍሬ ከርስ እገዲ ያገኝ ኑስሩ አለኝ። እጣረኑ በለሬር ያበራ ለም ፅዲኚ ም ያርዝ ም።

እመ ፣ ለለኔ በ፲፱፻፷፯ በፊኜ ከተመ ተዓፈ።



መ ግ ለ ጫ

ቀን:- በተለያዩ ቀናት በ1888 ዓ.ም የተጻፈ
ቦታ:- " ቦታዎች የተጻፈ

ጉዳዩ:- <u>አጼ ምኒልክ አለቃ ገ/ሥላሴና ግራዝማች ዩሴፍ ለመሴ ሞንዶን ሰለ ኢጣሊያኖች ኢትዮጵያ ድንበር መግፋትና የአድዋ ጦርነትን አስመልክቶ የሳከቸው ደብዳቤዎች:</u>

ደብዳቤዎቹ

- መጀመሪያ የኢጣሊያኖቹ እንቅስቃሴ በምጥዋ በኩል ይሆናል ተብሎ ወረ መድረሱ:
- ራስ መንገሻ: ፊታውራሪ ገበየሁና ሌሎቹ ሹማምንቶች በሚጀር ቱዞሲ የሚመራወን ጦር አሸንጌ ላይ ገጥመው መሪወን መግደላቸውን:
- መቀሌ ላይ የሰፈረው ኢጣሊያ ጦር በኢትዮጵያ ማንዣበቡን:
- አፄ ምኒልክ ምንጭና ወሃውን ከበው በመያዛቸው ብዙ ኢጣሊያኖች በውሃ ጥም ማለቃቸውን በኋላ ግን እንዲጠጡ መፍቀዳቸውን
- አድዋ ላይ በተደረገው ታላቅ ጦርነት ጣሊያኖች በኢትዮጵያ ጦር ድል መመታታቸው 3 ጀኔራሎች ሲሞቱ ጀኔራል አልበርቶኒ መማራኩን: ጄኔራል ባራተሪ ማምለጡንና ምጽዋ መግባቱን: የኢትዮጵያ ጦርም የሚሸሹትን የኢጣሊያን ወታደሮች እስከ መረብ ድረስ ማባረሩን:
- ከ2000 የኢጣሊያ ወታደሮች በላይ መማረካቸውን: ብዙ ከባድና ቀላል የጦር መሣሪያም መያዙን
- የአፄ ምኒልክ ባለቤት እቴጌ ጣይቱም በብልሀትና በድፍረት ብዙ የጀግንነትና የማበረታታት ሥራ መፈፀማቸውን:
- ከጦርነቱ በኋላ ኢጣሊያን እርቅ ቢፈልግ ከከተማዬ አዲስ አበባ መጥቶ ይንገረኝ በማለት ምኒልክ መግለፃቸውን:
- በአድዋ ጦርነት የሞቱት የኢትዮጵያ መኳንንቶች ስም ዝርዝር:

ከአድዋ ዘመቻ መቂስለ የአውሳ /አዳል/ መሪ መሀመድ አንፈሪ ግብር ለአጼ ምነልክ አልገብርም በማለቱ በራስ ወ/ጊዮርጊስና በደጃች ተሰማ በሚመራው የንጉስ ጦር ድል መደረጉን የሚገልጽ ደብዳቤ

የተለከ ከግ ራግ ዘሳች ፡ ውሸፍ ፡ ደ ድ ደ ኩ ፡ ነ ዘው
ሲ ፡ ዊነ ጊ ደ ግ ፡ ኡ ግ ደ ት ፡ ሰ ግ ብ ት ጥ ል ፡ እ ፈ ፡ እ ግ ዚ
አ ብ ሔ ር ፡ ይ መ ስ ግ ግ ፡ ደ ሓ ና ፡ ነ ኻ ፡ ከ ዚ ህ ፡ ቀ ድ
ሞ ፡ የ መ ቀ ሌ ግ ፡ መ ሬ ፡ ሁ ሉ ፡ ል ኪ ብ ዎ ት ፡ ነ በ ር
አ ሁ ግ ፡ ደ ግ ሞ ፣ አ ዲ ዋ ፣ ሳ ደ ፡ የ ተ ደ ረ ግ ሙ ግ ፡ የ ት
ል ቅ ፡ መ ር ፡ የ ም ስ ፈ ች ፡ እ ለ ክ ፡ ለ ዎ ታ ስ ሁ ፡ በ
የ ካ ቲ ት ፡ በ ሽ ር ቀ ግ ፡ እ ጅ ግ ፡ የ ሚ ያ ስ ደ ግ ቅ ፡
ከ ዚ ህ ፡ ቀ ድ ሞ ፡ በ ኤ ቶ ዮ ጵ ያ ፡ ከ ተ ደ ረ ግ ሙ ፡
የ ፈ ረ ግ ጀ ች ና ፡ የ ድ ር ጉ ሽ ች ፡ የ ሐ በ ሽ ች ፡ መ ር
ነ ት ፡ ሁ ሉ ፡ የ ማ ይ ጋ ጠ ም ፡ ም ሳ ሌ ፡ የ ሰ ለ ሙ
ብ ር ቱ ፡ መ ር ነ ት ፡ ተ ደ ረ ግ ፡ የ ሽ ሙ ፡ ኤ ሬ ሳ ፡ ም ሞ
ር ት ፡ ታ የ ። በ ፲፭ ሰ ዓ ት ፡ መ ላ ደ ፡ በ ፈ ረ ግ ጀ ች ፡
በ ፷ ሰ ዓ ት ፡ ከ ዘ በ ኛ ፡ ጋ ር ፡ ት ኩ ስ ፡ ተ ጀ መ ረ
መ ታ ፡ የ መ ድ ፋ ፡ ት ኩ ስ ፡ በ ፲፭ ሰ ዓ ት ፡ አ ቂ ለ መ ፡
ነ ጥ ሮ ፡ ግ ግ ፡ ፭ ሰ ዓ ት ፡ ድ ረ ስ ፡ ተ ተ ኩ ሶ ፡ የ ጣ ፡ አ
ጀ መ መ ር ፡ አ ግ ደ ህ ፡ ነ ጨ ፡ የ አ ከ ሱ ም ፡ ሰ ዓ ደ ፡ ጀ

ፈሪሳራ፡ ትሪዬ፡ዩ አዪ፡ ምኬልክ፡ ሠራዊት፡አ
ህል፡ ዘረቱ፡ ሂጂ ቀልና ሙጃራ፡ ግሥግሣህ፡አያን፡
የጣልህበት፡ አግዳሆግ፡ ብቻ ውጣ፡ ሰውና፡ ድል፡
ታይርግ ቀሰህ፡ ብሎ፡ ፈጣረሙን ከዚህ፡ በኋላ፡ጅ
ኬራልባ አልር ቱኬግ፡ ጅኸህ፡ ሰውና፡ ፲ ፬ መድ፡
አሲዘ፡ ግግባር፡ በአባ፡ ግፅ ሚ፡ በሱል፡ ሰደደ
ውሂ ፬ ግ፡ ጅኬራል፡ በማርያም፡ ኪዊ ሱ፡ ጅ ኸ፡
ሰውና፡ ፲ ፬ መድ ፍ፡ አሲዘ፡ ሰደደውሂ ፬ ግ፡ ጅኬ
ራል፡ ቀደህ፡ ዝባግ፡ ሳደ፡ ጅ ኸ፡ ሰውና፡ ፲ ፬ መድ
ፍ፡ ደዘ፡ ተቀመጠ። ፬ ጅኬራል፡ ከባራቱሪ፡ን
ራ፡ራአዩ፡ ከርሚዋ፡ ች ራራ፡ አግር፡ዩ ሶሬዩና፡
የሐማሲግ፡ የኩልጉዘይ፡ሰው፡ የቅረሙግም፡
ሠራ ዊት፡ ደዘው፡ ች ቀመጡ፡ በማርያም፡ኸ
ዊ ሱ፡ በኩል፡ የሂደው፡ ጠር፡በመሣመሬያ፡ ከ
ዋግ፡ሠይም፡ ኋጓ ኩልና፡ ከራሱ፡ሚካኤል፡ ከራ
ኩ፡ መጓ ጓሻ፡፡ ንራ፡ ጎጠመሲ፡ በአባ፡ ጎሪ ማ፡ በሱ
ል፡ የ መጣው፡ጠር፡ በጓ ዳባር፡ ከደ ጀ ች፡ በሽህ፡
ንር፡ች ንጠመ፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ የቀረሙግ፡ ሠ
ራ ዊት፡ አስከቱስው፡ ጀ ግሆይ፡ ደረሱ፡ በማርያ

ም፡ ሽቂጥ፡በሙል፡የነበረውም፡ጦር፡በአባ፡ግ
ሬማ፡በሙል፡የነበረውም፡ጦር፡፬ጊዜ፡ድል፡
ሠነና፡አሐበርቱ፡ት ማረከና፡፬ ጅ ኔራል፡ሞ
ቱና፡በ፬ ሽዓት፡በሬረግጀች፡በ፫ ሰዓት፡ባራ
ቴሬዮ፡ካለበት፡ደረሱ፡በ፯ ሰ ዓት፡በኩልቀ
ጣ፡ባራቴሬዮ፡ድል፡ሠ ሮ፡ሽ ሹ፡ጅ፡ ኔራል፡ባ
ራቴሬዮ፡በሬረለ፡አመስ ጡ፫ት፡ጅ፡ኔራሎ
ች፡ሞ ቱ፡ሠራ ዊ ቀን፡ግ ን፡አሰከ፡መረ ብ፡
ድረስ፡አየ ተከተለ፡አረደ ው፡አጉድ፡ ጣት፡
ገጠመ ን፡ስ ሮ፡ማ ታ፡ድረስ፡አየ ተ ከ ተ ለ፡አ
ረደ ው፡የቀረ ውም፡ቱ ሚ ሮ ኮ፡ መጣ፡ባሽ ቡ፡
፬ሙ ቂ፡ግ ን፡አስ ቀድ ሞ፡አንደ ደ ካደ፡ኢጣሊያ
ኖች፡ ሑሬ ደ ው ን፡ከ በ ው፡ ሴ የ ለ ጠ ብ ቂ ቱ፡ነ
በር፬ ጅ ጊ ሠ ደ ት ግ ን፡አስ ቀድ መ ው ሳ አ ሳ ጊ፡የ
ቱ ማረከው ን፡መ ቀሴ፡የ ቱ ማረከ ው ን፡ሁ ሉ፡
ማ ሩ ት፡ ከዚህ፡በኋ ላ፡አንግ ደ ሀ፡ከኢጣሊያ፡
ጋ ራ፡የ ተ ግ ኘ ሀ፡ባሽ ቡ ሑ ቂ፡አ ቅ ጣ ሃ ለ ሁ፡ብ
ለ ው፡አ ዋ ጅ፡ነ ጎ ሩ ሳ ለ ዚህ፡አ ጉ ድ፡ለ ት፡አል
ሽ ሽ ም፡ብ ሎ፡ የ ተ ግ ኘ ው ን፡ቁ ጡ ቱ ር የ ባሽ፡

ቡዙቁ፡ ቍጥሩ፡ በጣም፡ አልቶ ደመረምና፡
ሌሳ፡ ቀን፡ እልክልዎታለሁ፨ የተማሬኩቶ፡
ኢጣሊያኖች፡ ግን፡ አሁን፡ የተቆጠሩቶ፡ ወታ
ደሮቹ፡ ኸ፡ ፯፬፡ ፲፲ ፩ ናቸው፨ ብቸኩል፡ ነው፡
እንጅ፡ ገና፡ ያልተቆጠረ፡ ብዙ፡ የኢጣሊያ፡
ምርኮ፡ አለ፨ የሹማምቶቹን፡ ቍጥር፡ ለብ
ቻ፡ አድርጌ፡ ጽሬ፡ ለደጂለዎታለሁ፨ የመተ
ው፡ ኢጣሊያ፡ ወታደር፡ ግን፡ ቍጥሩ፡ ገና፡ አልታ
ወቀም፨ እሬሳው፡ ግን፡ ከአዲዋ፡ የሣመረ፡
በአባ፡ ገሬማና፡ በማርያም፡ ኬዊዶ፡ ወደሳይ፡
እንኳ፡ ጢው፡ ድረሰ፡ ወደታች፡ የሐን፡ ይዞ፡ አ
ሐስአን፡ አድርጐ፡ መረብ፡ ድረሰ፡ ወደቶ፨ ከ
ጂኒራል፡ ባራቲዬረ፡ ጋራ፡ ፲፲ ፩ የሚሆን፡ ሰው፡
አመለጠ፡ ይሉናል፨ በተረፈ፡ አድግራት፡ ያለ
ው፡ ፩ ባቻ ሌዎን፡ ወታደር፡ እንደሆነ፡ ነው፡ እ
ኅጅ፡ ምንም፡ ያመለጠ፡ የለም፨ የኛም፡ ሰ
ው፡ የመተውን፡ ቍጥሩ፡ ሌደመር፡ እልክለዎ
ታለሁ፨ ይህ፡ ሁሉ፡ ሌሆን፡ ጦርነት፡ የገጠሙ
ን፡ እልፍ፡ ከምስት፡ ኸ፡ ኢጣሊያኖች፡ ፭ ኸ፡

ባሽቡዙቅ፡ ፲ መድፍ፡ ነበሩ፡ ኢጣሊያኖች፡ ከ
ዚህ፡ ሺኸተ ን፡ አገራች ን፡ አገገባለን፡ የማይሉ፡
ሰዎች፡ ናቸውና፡፡ ለጦርነት፡ አልተመለሱ
ም፡ ድሉን፡ ግን፡ አግዚአብሔር፡ ለኛ፡ አደረ
ገው፡፡ የተማረኩተን፡ ሹማምቶች፡ ከወ
ታደሩ፡ ለይተው፡ ደላና፡ አድርገው፡ አለቀም
ጠዋች ዋል፡ ሐኪሞች ንም፡ ለብለበው፡ ቍ
ስለኛ ውን፡ ሁሉ፡ ያለታምማሉ፡ ፡ በራ
ስ፡ ለብሐት፡ በኵል፡ የተማረከውን፡ ገና፡ አሳ
ወቀነውም፡ ፡ በራስ፡ መንገሻ፡ በራስ፡ መ
ኰነን፡ በኵል፡ የተማረከውም፡ የሞተውም፡
ገና፡ አልተቆጠረም፡ ፡ በመጋቢት፡ በ፲ቀ
ን፡ በ፲፰፻፹፰ በአዲዋ፡ ከተማ፡ ተጻፈ፡